

Edhem Ruhi, *Uşak Şefkat Yurdu Çiçekleri*, (Transkripsiyon, Sadeleştirme-Tahlil : Prof. Dr. Adnan Şişman), Uşak Valiliği İl Özel İdaresi ve Uşak Merkez Köylerine Hizmet Götürme Birliği Yayını, Batıkol Matbaası, Uşak 2003, 107 sahife + 34 sahife Osmanlıca Faksimile.

*Barış METİN**

Prof. Dr. Adnan Şişman'ın transkripsiyon, sadeleştirme ve tahlilini yaptığı, Edhem Ruhi (Alper)'in Cumhuriyet'in ilk yıllarındaki Uşak'taki eğitim, sosyal, kültürel, iktisadi, coğrafi durumlarla ilgili önemli bilgiler içeren *Uşak Şefkat Yurdu Çiçekleri* isimli kitabı dört ana bölümle birlikte kaynaklar, resimler, dizin ve Osmanlıca metni ihtiva etmektedir.

I. Bölümde (s. 1-12) ilk olarak *Uşak Şefkat Yurdu Çiçekleri*'nin yazarı Edhem Ruhi (Alper)'in biyografisi Uşak tarihiyle ilgili mevcut kaynaklardan da faydalanılarak kısaca verildikten sonra kitap içerik açısından değerlendirilmektedir.

Bu bölümde Uşak maarifinin 1923'lerdeki durumu günümüz ile mukayese edilerek eğitim alanındaki gelişmelere dikkat çekilmektedir.

II. Bölümde (s. 13-23) Prof. Dr. Adnan Şişman, Ayşin Şişman'ın "Cumhuriyet'in İlk Yıllarında Uşak'ta Açılan Bir Okul: Şefkat Yurdu" başlıklı yazısına yer vermiştir. Söz konusu makalede yetim çocukların korunması için açılan Himâye-i Etfâl Cemiyeti'nin tarihî sürecinden bahsedilmekte ve bu cemiyet ile aynı gayeyi taşıyan Uşak Şefkat Yurdu'nun kurucuları ve çalışmaları hakkında önemli bilgiler verilmektedir.

III. Bölüm (25-56) aslı Osmanlıca harflerle basılan *Uşak Şefkat Yurdu Çiçekleri* adlı kitap Türk alfabesiyle transkribe edilmiş, aynı zamanda günümüzde kullanılmayan ve anlama güçlüğüne neden olan kelimeler toplumun bütün fertleri tarafından kolaylıkla anlaşılabilmesi gayesiyle sadeleştirilmiştir. Söz konusu sadeleştirmenin eserde herhangi bir mana kaybına sebep olmaması için titiz bir çalışma yapılmıştır.

Bu bölümde Uşak'ın o dönemdeki eğitimi, iktisadi ve sosyal durumu, Millî Mücadele ve Cumhuriyet idaresi ile ilgili piyes ve makaleler yer almaktadır. Bunlar Meşrutiyet ile Cumhuriyet idarelerinin karşılaştırıldığı "Okullu Oğuz", Türk Milli Mücadelesinin ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunun anlatıldığı "23 Nisan Dolayısıyla", savaşta yetim kalmış çocuklara yapılan yardımın anlatıldığı "Yetim Çocuk", Himâye-i Etfâl Cemiyeti'ne Ramazan ayında yardım talebinde bulunulan "Ramazan Münasebetiyle Bir Beyanname", Cumhuriyet'in kabulünün anlatıldığı "29 Ekim Cumhuriyet Bayramı Münasebetiyle Bir Şehit Yavrusunun Hükümet Önünde Hitabesi", sporun önemi üzerinde durulduğu

* AKÜ Uşak Eğitim Fakültesi, Araştırma Görevlisi

“Kasabalıların Futbol Müsabakası için Uşak’a Gelişleri Dolayısıyla Verilen Konferanstan Özet”, ebeveynlerini vatan müdafaasında kaybeden şehit yavrularının sözlerine yer verildiği “Sevgili Babalar”, Uşak’ın 1923’teki maarif durumunun ele alındığı “Bundan Üç Sene Evvel Uşak’ta Eğitim ve Okullar”, Uşak’ın eğitim tarihine dair bilgilerin bulunduğu, Uşak’ın il olma isteği ile sosyal, ekonomik ve kültürel yapısının konu edildiği “Yirmi Bine Karşı Yüz Bin” başlıklarını taşımaktadır.

IV.Bölümde (s. 57-90) ise Uşak Şefkat Yurdu Çiçekleri adlı eser traskribe edilmiş, böylece daha evvel sadeleştirilmiş şekilde verilen metinle mukayese fırsatı sağlanmıştır. Eserin son bölümünde; 1926 yılında İstanbul İkdam Matbaası’nda basılan *Uşak Şefkat Yurdu Çiçekleri* adlı eser aynen yayınlanmıştır. Böylelikle bilimsel çalışmalarda da müracaat edilebilecek bir eser ortaya konmuştur.

Şehir tarihçiliği bakımından da önemi haiz olan bu eser Uşak’ın 1923’lerdeki durumunu aksettirmesi, bu şehir ile ilgili mevcut bilgilere yenilerini ilâve etmesi, 1923’lerden günümüze kat edilen gelişmelerin nitelik ve niceliğini yansıtmaması, Cumhuriyet’in ilk yıllarında yaşayan Uşaklı bir öğretmenin millî meselelerdeki duyarlılığı ve bilgi düzeyi ile o yıllardaki dayanışma, yardımlaşma, millî birlik ve bütünlük, her türlü olumsuzluğa rağmen Cumhuriyet ve bağımsızlık tutkusunu göstermesi bakımından Türk gençliğine faydalı olacak bilimsel bir çalışma özelliği taşımaktadır.

Prof. Dr. Adnan Şişman’ın yayına hazırladığı eserde üzerinde durulması gereken iki husus daha dikkati çekmektedir; Bunlardan ilki 1850’li yıllardan itibaren tartışılmasına rağmen ancak 1928 yılında yeni Türk harflerinin kabulüyle çözüme kavuşan alfabe meselesidir. Bu konuda yaklaşık iki yüz yıllık bir tartışma dönemi geçirilmiş olmasının ve büyük muhalefet oluşmasının sebepleri arasında Osmanlıca harfleriyle yazılmış eserlerin değerlendirilememesi ve Türk kültürünün, tarihinin, edebiyatının atıl durumda kalacağı düşüncesi yer almaktadır. Bu olumsuzluğu önlemek ve muhalefeti bertaraf etmek isteyen Cumhuriyet yönetimi Osmanlıca harfleriyle yazılmış Türk eserlerinin ivedi şekilde yeni Türk harfleriyle neşredilmesini kararlaştırmıştır. Bu gaye günümüzde halâ geçerliliğini sürdürmektedir. Prof.Dr.Adnan Şişman’ın yaptığı transkripsiyon çalışması bu meyanda başka bir önem arz etmektedir.

İkinci husus ise Atatürk’ün belirttiği gibi (Atatürk’ün Söylev ve Demeçleri, s.272) yeni Türk harflerinin kabulünden sonra yıllardır başka lisanların boyunduruğu altında kalan ve unutulmaya yüz tutmuş Türk lisanını yabancı kelimelerin hakimiyetinden kurtarıp Türkçe’yi bir dünya lisanı yapmak gayesini taşıyan dilde sadeleşme hareketidir. Tanıtımı yapılan kitapta bir bölüm olarak yer verilen sadeleştirilmiş metin bu doğrultuda önemli bir işlevi yerine getirmektedir.